

NAPREJ

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

Priprave za strankin zbor.

Socialisti imamo predvsem to nesrečo, da si moramo svoji kruh služiti v trdem delu in da se smemo za javne zadeve brigati samo v svojem prostem času. Ta prosti čas je pa posebno v povojni dobi zelo kratek. Zasluzki so nezadostni, zato moramo sami priti in krpiti svoje perilo, moramo sami popravljati si čevlje, sami delati vse tisto, česar ne moremo plačati, ker naši zasluzki ne zadostujejo niti za kruh... Zato nismo dovolj poučeni o javnih zadevah niti glede na načela, niti glede na sedanji položaj, niti glede na potrebne izpremembe. Kvečjemu smo nekaj poučeni o aktualnih vprašanjih današnjega dne, kdo je na vlad, kdo je zmagal pri volitvah, koliko se dobi kruha za dinar, koliko se zasluži dinarjev v tem ali onem poklicu in kako velika je ta razlika, ki dela sedanje socialne krivice v gmotnem oziru — za krivice v kulturnem oziru pa že niti ne vemo ne več, ker ne poznamo razlike med svobodnim duševnim gibanjem v tem ali onem poklicu. Saj še zase komaj vemo, v kakšnih sponah smo, navadno tolčemo ob mizo, kadar smo najbolj neumni, kakor se tudi razdraženi bik zakadi v rdečo cunjo, namesto da bi se obrnil proti tistemu, od kogar mu preti sunek sulice. Samo en primer: Namesto da poskrbimo za eksistenčne predpogoje vsega delavnega ljudstva, s čimer bi gotovo in za trajno poskrbeli tudi za eksistenčne pogoje samega sebe, namesto tega se pehamo samo za svojo lastno eksistenco, za svojo lastno skledo. Koliko jih je že sililo v državno službo! Kaj vse so žrtvovali, koliko ponižanja pretrpeli, samo zato, da bodo definitivni, da bodo imeli »preskrbljeno starost«. Zda imajo definitivno beračijo, dokler služijo, definitivno stradanje, če obnemo-rejo. Kovinar, ki bi bil lahko duševno popolnoma neodvisen, če bi hotel, je silil za vratarja in slugo v urad, kjer bi niti kih-niti ne smel brez gospodarjevega privo-ljenja, niti z doma ne bi smel, kadar bi hotel, še ob nedeljah ne. — pa se je tako ponižal, da je še protekcije iskal, ki naj bi mu pomagala do pravice zaleteti se v rdečo cunjo...

Tako je in tako ostane, dokler ne bo več zavednosti, več spoznanja, več temeljitega in doslednega zanimanja ne samo za lastni kruhek, temveč tudi za javne zadeve, pa ne samo za aktualna današnja vprašanja, temveč tudi za splošni položaj, za potrebne izpremembe sistema, za načela!

To pa ne samo takrat, kadar se pripravljamo na volitve ali pa na strankin kongres. Kdor začne šele zdaj, ta bo slabo pripravljen! A vendar boljše nego tisti, ki pride na zbor samo zato, da se tam pokaže kot proletarskega poslanca v proletarskem parlamentu!

Kot uvodno razpravo k polemiki pred našim zborom prinašamo članek, ki je izšel v »Trgovskem Listu« 30. novembra, ne da bi našel pri naših »socialistih« kak odmev česar razpravlja o enem izmed najaktualnejših vprašanj. Članek se glasi:

Etatizem in monopoli.

Srbski gospodarski publicist dr. M. Nedeljković je priobčil v »Trgovinskem Glasniku« članek z zgornjim naslovom, ki ga zaradi njegove aktualnosti prinašamo v prevodu. Članek se glasi tako-le:

V naši gospodarski politiki je v največji meri zavladal sistem etatizma, to je, državnega tutorstva in vmešavanja v gospodarsko življenje. In ta sistem naša javnost in parlament molče priznavata kot nekaj, kar je samo po sebi razumljivo, kot nekaj, kar je edino mogoče. Nikjer ne opazimo namena, da se ves ta sistem kritično preišče ter se z ozirom na zelo kvarne posledice, ki jih ima, poskusi njegova omejitev in se zahteva več prostosti za zasebno iniciativo.

Vzrok temu so do gotove meje naše neurejene vojne razmere. V vojnem času je nastala državna vsemogočnost v vseh panogah javnega življenja, tako tudi na polju narodnega gospodarstva, kakor redkokdaj v zgodovini. V težki, usodni borbi v katero jih je zapletla svetovna vojna, so bile mnoge države, posebno one s heterogenim (— drugovrstnim) prebivalstvom, prisiljene uvesti diktaturo in ukiniti iz državnih razlogov vsako zasebno iniciativo. Ko je bilo konec vojne, se je velik del teh držav požuril, da čimprej odpravi te ovire in da čimprej vrne plodoviti zasebni iniciativi njeno svobodo. V tej smeri so prednjačile anglosaksonske države, za katerimi hitijo tudi latinske in celo germanske države. Mi Slovani pa, ki smo na polju iniciativne že itak tako slabotni in malodušni, in ki bi zato tembolj morali favorizirati in podpirati iniciativo kot nežno in šibko biljko v prvem razvoju, mi to zasebno iniciativo dušimo z režimom gospodarskega etatizma, ki je težji nego kdaj med vojno in ki bi zlomil in ubil celo britansko energijo.

Zakaj se ta režim gospodarskih spon pri nas tako trdovratno vzdržuje? Ali hočemo dati zunanjemu svetu uradno potrdilo, da za nas vojne razmere še niso izginile in da moramo še vedno iz »državnih razlogov« zanikati individualno svobodo v gospodarskem življenju, ko smo jo že z ustavnim zakonom proglasili na pravnem in političnem polju? Ali pa je vzdrževanje in poostrejevanje tega režima rezultat naše improvizirane birokracije, v kateri prevladuje nepoučen, nestrokovni element. Podoba je, da se ti improvizirani laiki na visokih mestih državne uprave opirajo pri zavesti oblasti in moči, ter s skrajno malvnostjo prevzemajo ulogo absolutnega varuha in upravitelja vseh panog gospodarskega življenja, pri tem pa ne pomislijo, kako drastično brezmiselno in nevarno igro začnejo.

Bila je doba — XVII in XVIII. vek — ko je absolutistična država »starega režima« v Franciji, Nemčiji, Italiji in drugod poskušala postati absolutni gospodar vsega gospodarskega življenja. To je famozna doba merkantilizma in merkantilistične gospodarske politike. Takrat je država poleg drugega prevzemala v svoje obratovanje nebroj industrijskih, poljedelskih in trgovskih podjetij, ter je ustvarila nebroj regalov in monopolov. Ves ta režim se je povsod zrušil, brez izjeme. Povsod se je pokazalo, da je država slab industrialc, slab trgovec, slab kmetovalec, ker obratuje na birokratski način, s pomočjo uradniškega aparata in s pomočjo predpisov. Povsod se je izkazalo, da so državna podjetja slabša nego privatna, ker so imela deficit tam, kjer so privatna podjetja uspevala. Zato se na vsem svetu v največji meri opušča režim gospodarskega etatizma, režim državnih podjetij in državnih monopolov.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

V novejšem času so socialisti raznih smeri podpirali razvoj državnih monopolov, ker so to smatrali za korak naprej k ustvaritvi njihovega končnega ideala: odprave zasebne lastnine (in iniciative) in kolektiviziranja vseh sredstev (in organizacije) produkcije. Zato se v nekaterih državah vzdržujejo še vedno gotovi monopoli, brez vsakega socialnopolitičnega ali fiskalnega namena. Ali zato je danes ta sistem monopolov izpostavljen ostri kritiki in zahteva se njegovo ukinitje.

V francoskem parlamentu vodi zelo zanimivo in značilno borbo proti slabim državnim monopolom g. Louis Dechant. (Članek ga fone-tično imenuje Dešan. Ker ne poznamo tega imena, ne jamčimo za pravilnost našega pravopisa.) On je že lansko leto dokazal z bilancami, da mnogi monopoli, ki so bili baje uvedeni v svrhu povečanja državnih dohodkov, samo obtežujejo državni budget s svojimi deficiti in pri tem vršijo svojo nalogo zelo pomanjkljivo. Letos je g. Dechant ovrgel trditve, da je boj proti monopolom politično reakcionaren, na ta način, da je citiral nebroj najuglednejših gospodarskih pisateljev, vseh narodov, in da je opozoril na prakso Anglije, Amerike in drugih nesporno demokratičnih držav.

Nas mora ta pokret proti zadnjim ostankom etatizma v gospodarskem življenju zato v večji meri zanimati, ker pri vsakem koraku lahko opazujemo kvarne posledice tega režima pri nas. Poročilo o zlorabi na državnem imetju Belje prihaja baš v pravem času, da nam računsko predoči državo kot gospodarja in njene sposobnosti za absolutističnega varuha celokupnega gospodarskega življenja.

S kovinarskega shoda na Jesenicah.

(Konec).

Žalostno dejstvo je, da so na vse to razdiralno blato tega apostola mnogi fanatično ploskali, ponajveč, ne da bi razumeli demagoga, pozabljajoč pri tem na žrtve, ki jih je že imela kovinarska organizacija v Sloveniji. (Kot primer naj služijo n. pr. zaprti zaupniki iz stavke v Celju s predsednikom Strokovne komisije vred itd.) Dvomljivo pa je, da ni predsednik sodr. Ferčej razumel bruhanja tega apostola. Na vsak način je obsojanja vredno da ga je mirno pustil kršiti dnevnih red, predvsem pa še blatiti našo organizacijo.

Na vso to apostolovo demagogijo se je oglasil k besedi sodr. Jeram, ki je navzočim pojasnil, kdo da je ta odrešenik — Budimir Milukinović, tajnik podobora Saveza metalških radnika iz Beograda, ki ni član naših, temveč nasprotnih kovinarskih organizacij, pristaš onih organizacij, ki so našim bratskim sodelavcem v bjelovarski stavki zahrbtno dirigirali stavkokaze, ki pa v Bjelovaru, presenečeni nad takim postopanjem, niso sprejeli dela. Sodr. Jeram je poudarjal, naj delavstvo vendar ne dopusti, da bi prihajali v njegovo sredo ob vsakem mezdnem gibanju razni elementi, kateri hočejo onemogočiti z razdiralnim delom vsako resno akcijo za dosego boljše eksistence. Apostola Milukinovića je vprašal, zakaj se ni predstavil, kdo da je in zakaj ni povedal, kje je dobil informacije, da

Imamo osem tajnikov. Povedal mu je tudi, naj ne blati naših voditeljev, katere smo si sami postavili, predvsem pa, da je resnica napram demagogiji ta, da ima vsaka stroka v svoji centrali po enega tajnika, ne pa, da ima kovinarska organizacija po osem plačanih tajnikov, on, da naj najprej pomeče pred svojim pragom, kajti nikdo ga ni vprašal, odkod in čigav denar zapravlja on, ki je trdil, da je le tako »slučajno« prišel iz Belgrada na Jesenice. (Tako »slučajno« se pa kakih 10.000 kron iz Belgrada na Jesenice ne razmetuje, posebno pa še ne iz delavskih žuljev zbrane pare! — Opomba dopisnikov).

Govornik je nato razpravljal o odgovoru g. generalnega ravnateljstva ter pozival navzoče k disciplini v organizaciji in zaupnike k pozitivnemu delu, povdarjajoč, da moramo kot bojovna organizacija biti vedno pripravljeni, neustrašeno, brez vpitja, za vsako akcijo. Govornik je bil proti predlogu, da bi delavstvo hodilo na cesto demonstrirati po nepotrebnem, ker ravnatelj nima povoda bati se delavstva na cesti. Delavstvo da ima svojo moč tam, kjer ustvarja kapitalistu bogastvo. Isto stališče je zasopel tudi sodr. Žnidar in še drugi sodrugi nakar so zborovalci zavzeli že omenjeno stališče.

Demagog Milukinović je po govoru sodr. Jerama, kateremu je rekel, da naj skliče svoj agitacijski shod za svoje razdiralno delo, ta shod, da ni za to sklican, napadel sodr. Jerama češ, da straši navzoče, ker se ni strinjal z demonstracijami na cesti, kjer se lahko pripetijo incidenti od neodgovornih elementov, kateri lahko dajo povod tovarnariu, alarmirati politične oblasti v današnji militaristični državi. »Samo z bombami si bomo zagurali naše eksistence!« je zaključil Milukinović. Na ponovno pozivanje sodr. Jerama k disciplini in k stvarni taktiki, se je apostol Milukinović ponovno oglasil, v čemur se zrcali ves njegov značaj. Sedaj je pa že kričal: »Drugovi in drugarice! Ja Vam kažem, sodrug Meraj (Jeram) če Vas izvabi v borbu, i ne če, da Vam kaže, kakova je situacija, prema tome, da on zna, da ima najmanje 20.000 kovinara bezposlenoga v Jugoslaviji, koje će zvat poduzeće amo da zrušijo vašu eventualno borbu.« Komentaria k temu Štefanovičevemu apostolu na vse to menda ni več treba.

Dodatno pa je še pripomniti, da je sodr. Knific kot odbornik hotel usiliti zborovalcem predlog, naj se odpošlje po Milukinoviču pozdrav kovinarjev v Srbijo. Stiliziral je pozdrav: ... kovinarji, zbrani na velikem shodu na Jesenicah, Vam pošillajo itd. K temu je sodr. Jeram predlagal, naj se še stilizira: ... »člani Osrednjega društva kovinarjev na Jesenicah pošilljamo pozdrave z željo da bi prišlo čimprej do zedinjenja, zato da bomo močnejši, ne pa slabejši« ... cikaioč na apostola razdirača. Shod se je zaključil s sliko, ki je jasno pokazala, da je splošna večina protj vsem zahrbtnim nakanam raznih razdiračev, ki se nahajajo v glavnem tako v odboru kot med zaupniki. Teh cokol se bo pa enkrat že vendar treba tudi iznebiti!

Delavci.

(Pripomba: Pozneje se je še skazalo, da je sodr. Jeram zahteval od B. M. člansko izkaznico, pri čemer se je izkazalo, da on niti član ni več po našem pravilniku, ker je že 2 meseca izostal s tedenskim prispevkom).

Politične vesti.

+ **Vladna kriza** še vedno ni rešena. Skoro gotovo bodo šli demokrati zopet z radikalci v vlado, ker jim ne privoščijo, da bi radikalci sami izvedli volitve v parlament. Za vstop v vlado se pogajajo tudi klerikalci in sicer zelo vztrajno.

+ **V Belgradu** so industrijci 6. t. m. ustanovili »Državni savez industrijcev«, ki bo pričel poslovati z novim letom. Kapitalisti se ne prestando združujejo, kaj pa proletarci? Ti nimajo niti toliko denarja, da bi se naročili na delavsko časopisje, po katerem bi se informirali o dogodkih doma in po svetu, medtem ko je denarja za pijačo vedno dovolj.

+ **V Carigradu** so se spopadle angleške in turške čete, ko so hoteli Angleži vkrcati grške in armenske podanike na vojne ladje. Ta incident obravnava sedaj razsodišče vrhovnih komisarjev.

+ **Reški fašisti** so poskušali 4. t. m. vdreti na Sušak, pa se jim ni posrečilo. Od 1. t. m. dalje je namreč jugoslovanska posadka ojačena.

+ **Avstrijska vlada** je sklenila z Madžarsko sporazum na podlagi katerega dobi Avstrija zopet mesto Liding in Rakersdorf, medtem ko dobi Madžarska občino Leigraben in del občine Prostrum. V obeh teh občinah prebivajo skoro sami Hrvati.

+ **Ruski časopisi** poročajo o porazu komunistične stranke v poljedelski svet, v katerega je bilo izvoljenih samo 176 komunistov. Listi opravičujejo poraz na razne načine.

+ **Nemška vlada** je odklonila francosko zahtevo po denarni odškodnini zaradi napadov na zavezniške častnike ob priliki delavskih nemirov v Passau in Ingolstadtu. Izjavila je, da je pripravljena dati samo formalno obžalovanje.

+ **Na Saškem** je bil ponovno izvoljen za ministrskega predsednika sodrug Buck z 49 glasovi od 94.

+ **Nemško državno sodišče za zaščito republike** je izreklo 6. t. m. razsodbo proti atentatorjema na vodjo nemških socialistov Scheidemanna. Trgovec Heinz Hüsterl je bil obsojen na 10 let ječe in na izgubo časti, Karl Öhlschläger pa na 10 let ječe in 7 mesecev. Obravnavi je prisostvoval sam Scheidemann, ki je ovrget vse očitke obeh atentatorjev.

+ **Nemški časopisi** poročajo o zadnji nemški spomenici Zvezi narodov ter opisujejo strašno preganjanje Nemcev v poljski Gornji Šleziji. Okoli 80.000 Nemcev se je moralo zaradi nečuvvenega poljskega terorja izseliti.

+ **V Washingtonu** se vrši konferenca ameriških držav, na kateri se razgovarjajo o razorožitvi.

+ **Po ameriških mestih** potuje ob enem s Clemenceaujem socialist Longuet, ki predava o blaznosti versaillskega diktata in o francoskem imperializmu.

+ **Ameriški milijarder Ford** je sklenil s tržaško pristaniško upravo načelninsko pogodbo za največje pristaniško skladišče, v katerem se bo nastanila tovarna za avtomobile in poljedelske stroje. New-York-Times piše ob tej priliki, da so Amerikanci že pripravljeni popustiti od finančnih obveznosti, ki jih imajo z Jugoslavijo z ozirom na železnice, ki bi vezale Solit, Dubrovnik in Kotor.

Delavec brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške. Zato naročajte in širite svoje glasilo »Naprej«!

RAZVITJE ZASTAVE.

Podružnica kovinarjev v Ljubljani bo v nedeljo, 10. decembra točno ob 15. uri razvila svojo zastavo.

Slavnost se bo vršila v hotelu »Tivoli« z naslednjim sporedom:

1. Pozdrav gostov.
2. Razvitje zastave.
3. Godba in petje.
4. Šaljiva pošta.
5. Ples in prosta zabava.

Slavnost bo gotovo nadvse dobro uspela, ker je vse potrebno preskrbljeno.

Kot posebnost bo nastop pevskega društva »S a v e« z Jesenic, ki je priznana najboljši delavski zbor Jugoslavije.

Sodeloval bo tudi orkester »S v o b o d e« iz Šiške.

Vse bratske organizacije in razredno zavedne delavce vabimo, da se te slavnosti udeležijo.

Vstopnina prosta.

Dnevne vesti.

† Karol Kordelič.

Soustanovitelj Socialno demokratične stranke v Sloveniji je našel včeraj tragično smrt. V svoji mladosti je bil nadvse požrtvovalen socialist in je bil zato od oblasti nešteto preganjan. Zadnje leto, ko je v ljubljanski organizaciji zaradi nesocialistične politike nekaterih voditeljev nastal razkol, se je pokojnik mnogo trudil zediniti in pomiriti duhove. Razcep mu je povzročil mnogo duševnih muk zlasti še zadnje čase, ko je zarjanska skupina kandidirala na klerikalni listi in je bilo vsled tega očitno, da se je od stranke za vedno ločila. V tej skupini je imel pokojnik nekaj osebnih prijateljev iz davnih dni, od katerih se je nerad ločil, na drugi strani mu je bilo pa težko zapustiti stranko, katero je sam pomagal ustanavljati. Čeprav je bil organiziran pri zarjanih, mu je bil gotovo njih nastop antipatičen, kajti bil je socialist starega kova, ki ni poznal kompromisov s klerikalci, »zarjani« so namreč prva socialistična (vsaj po imenu) organizacija na svetu, ki je napravila kompromis z najbolj duševno zaostalim nasprotnikom. Vse te razmere so pokojnika zelo bolele. Gotovo je ta duševna razdvojenost mnogo, pripomogla k tragični smrti. Sicer je pa ostal do groba stara socialistična grča, in je še pred kratkim na anketi, ki se je vršila na pokr. upravi, kjer je zastopal čevljarje-delodajalce, odločno in moško nastopil kot edini delodajalec za šurni delavnik. V zgodovini naše stranke mu je zagotovljen trajen spomin. Lahka mu zemlja!

Črna — Ljubljana. Teden dni razlike, kar se tiče volitev, sto let, kar se tiče gmotne kulture, tisoč let, kar se tiče duševne kulture. Črna je vas na koncu Mežiške doline, ki je 18 km dolga in ima samo en izhod, namreč v Prevaljah. Na koncu te doline, tam kjer je svet od treh strani s plankami zabiti, tam stoji Črna. Ljubljana je pa že iz rimskih časov znamenito križišče cest in tudi davno prej so bile naselbine na njenih tleh. Pred vojno je bila Ljubljana tudi sedež kranjskega deželnega predsednika cesarjeve desne roke, po vojni je pa postala celo prestolnica... — Zdal bo pa Črna imela občinske volitve, teden po Ljubljani. V Ljubljani je bilo vse črno, v Črni bo pa vse rdeče. Odkod ta razlika? Mnogi bodo tr-

čili, da Ljubljanci preveč pišejo. Toda mi vemo, da so kapitalisti v tem pogledu znali zastrupiti tudi Črno. Torej to ni in ne more biti vzrok. Pravega vzroka sploh ne boste našli, če ne povemo neke malenkosti. Ko je letos izšla knjižica »Socializem in vera«, jo je Ljubljana prezrla, ker je pretežno pisana in premalo zabavna. V Črni so pa v kratkem času prodali in prečitali 50 izvodov te »težko pisane« knjižice. Zakaj? Ker v Črni ni kinematografov, ljubljanskih cirkusov pod Tivoli itd.? Tudi to je vzrok, toda ne glavni. Glavni vzrok je ta, da delavstvo v Črni ve da ne bo prinesel izpremembe sedanjega reda noben bog, ampak si jo bodo morali sami izbojevati. Zato pri volitvah ne zbičajo šal, temveč trezno premišlujejo, kaj je boljše in pametnejše. Da zvedo, kaj je boljše, morajo pa čitati trezne knjižice ne takih, kakor jih ljubi Ljubljana: »Grofica beračica«, »Hči papeža«, »Beračeve skrivnosti« itd. V tem je velika razlika in zato bo tudi pri volitvah razlika kakor noč in dan!

Tri za eno ali klerikalna zmaga. Prejeli smo: Po končanih volitvah sem slučajno naletel na žalostno presenetljiv pogovor. A: Ali se ti čudno zdi, da so klerikalci zmagali? B: Jaz se temu prav nič ne čudim. A: Si li postal norec, ali kajti je? B: Jaz nisem norec ampak obžalujem, da so drugi zblazneli, kar naj ti potrdi sledeči žalostni slučaj: takrat ko so pustili klerikalci streljati ljudi na Zaloški cesti, sem slučajno videl nedolžnega madeniča M. J., ki je bil zadet s kroglo ravno v glavo. Ravno tako pa je slučaj nanese, da sem bil v nedeljo pri volitvi navzoč ravno tisti trenutek ko so volili: očec, brat in svaak imenovanega, s kroglo v glavo zadetega mladeniča, in v svoji posebni pozornosti ugotovil, da so vsi trije v znak zahvale spustili kroglico v drugo skrinjico! Sodrugi urednik! Komentar k temu presenetljivemu dejanju prepuščam pa vam in širši javnosti. Je li bila to osveta za smrt nedolžnega mladeniča? Kdaj bode to zaslepljeno ljudstvo spregledalo?

Demokratom v odgovor. K dopisu v »Napredni Ljubljani« dne 2. t. m. povdarjam, da se ne pišem Glušić, temveč Sušić, ter da nisem bil nikoli Radičev pristaš, temveč vedno le socialist, kar tudi ostanim. Gospod, ki me imenuje pristaša Radičeve stranke, naj se le v kot skrije, ker ima precej masla na glavi. Nismo ga zastoni izključili iz naše srede. Če tega ne bo preklical, ga imenujem nesramnega lažnika čeprav vem da mu ta naslov ne bo delal skrbi — saj je že tudi druge pozrl. — Stjepan Sušić, brivski pomočnik.

Ljubljana.

Prihodnje predavanje sodruga Zv. Bernota: »O razrednem boju« se bo vršilo v četrtek, 7. t. m. ob 20. v zakurjeni dvorani hotela »Lloyd« na Sv. Petra cesti. Vhod z vrta. Vstopnina: sedež 3 Din, stojališče 1 Din.

Čevlarska obrtna zadruga v Ljubljani uljudno naznanja svojim članom, da je preminul naš dolgoletni član in bivši načelnik zadruge g. Karol Kordelič. Pogreb bo v petek, 8. t. m. ob pol 4. popoldne iz hiše žalosti na Rimski cesti 5. Za polnoštevilno udeležbo pri pogrebu prosi — Načelstvo.

Iz gledališke pisarne. Og. abonenti se vlužno vabijo, da plačajo tekom tekočega tedna II. obrok. Uradniški abonenti, ki niso še plačali III. obroka, se nujno naprošajo, da to store zanesljivo še tekom te-

kočega tedna. — Uradniške vstopnice so veljavne le v zvezi s slikami, katere je treba pokazati vselej z vstopnicami vred biljeterju.

Maribor.

Strašna eksplozijska nesreča se je zgodila v torek zjutraj v Slovenski ulici. Puškar Čutič je imel v svoji delavnici celo skladišče raznega utihotapljenega vojaškega smodnika, ki se je menda pri Čutičevem preizkušanju užgal in celo pritično stavbo dobesedno raznesel. Čutiča so pozneje, težko na nogah in očeh poškodovanega, izkopali spod razvalin, grozen prizor pa se je nudil prvim rešiteljem v sosednem stanovanju Goetzovega delavca Škrbinca kjer sta ležali njegova žena in enaistmesečno dete ob postelji ubiti. Poleg tega je bila še neka druga ženska v obraz ranjena. Mariborsko delavstvo je seveda silno razburjeno, posebno še, ker se podobnih nevarnih skladišč nahaša še cela kopica v mestu. In ta nesreča ga je poleg tega ponovno spomnila na večno nevarnost, ki mu preti iz polnih vojaških municijskih magacinov pri glavnem kolodvoru. Ali so oblasti čisto brez možgan da ne ukrenejo na opetovane intervencije prav ničesar v pomirjenje mariborske javnosti?

Iz stranke.

Skupna seja krajevne politične organizacije SSJ v Ljubljani in Srednji Šiški se bo vršila v soboto 9. t. m. ob 20. zvečer v upravi »Napredja«. Udeležba dolžnost! — Predsednik.

Iz strok. gibanja.

Podružnica osrednjega društva kemičnih delavcev v Celju je imela dne 2. decembra svoje člansko zborovanje v gostilni »Jugoslovan« v Gaberju pri Celju. Na zborovanju je predaval sođr. Leskošek o zakonu o zaščiti delavcev in obrtnem redu ter o pomenu zaupnikov. Po dolgi pasivnosti te podružnice je vendar zopet oživela organizatorična misel kakor je v vsaki organizaciji potrebno. Izvoljen je bil sledeči odbor: Ivan Primožič, predsednik; Marko Žerjav, zapisničar in sublagajnik; Ivan Orožen, blagajnik; Ivan Trobež, preglednik računov; Valentin Ojsteršek, Anton Weber, Martin Kozarinc in Jos. Stante, odborniki. Sklenilo se je tudi pozvati bivšega blagajničarja na odgovornost radi nerednosti poslovanja.

Vesnik Svobode.

Osrednja knjižnica »Svobode« v Ljubljani, Židovska ul. 1, I. nadstropje (Nad drogerijo A. Kane) je odprta vsak dan od 5. do 7. zvečer in vsako nedeljo od 10. do 12. dopoldne. Vse delavstvo opozarjamo, naj pridno poseča svojo knjižnico, ki nudi vsem veliko izbiro dobrih knjig. Posebno povdarjamo zelo bogat slovenski kakor tudi nemški poučno-znanstveni oddenek, ki obsega nad tisoč socialno-političnih in naravoslovnih spisov. — V izobrazbi je moč!

Druga delavska predstava v dramskem gledališču bo v soboto 9. decembra, in sicer se vprizori Čapkova drama R. U. R. Predprodaja vstopnic je vsak dan od 8. do 12. in od 3. do 7. zvečer v tajništvu »Svobode« v Židovski ul. 1, I. nadstr. in v Strokovni komisiji v Šelburgovi ul. 1, II. nadstr. Cene vstopnic so polovične. Vse delavstvo opozarjamo, da si pravočasno preskrbi vstopnice samo ali potom svojih zaupnikov!

Gospodarstvo.

= **Vrednost denarja.** 1 dolar velja 72.50 Din, 1 lira 3.55 Din, 1 francoski frank 5.02 Din, 1 češka krona 2.28 Din, 100 nemških mark 1 Din, 100 avstrijskih kron 11 par. V Curihu velja 100 naših kron 1.80 švicarskih frankov.

= **Ministrstvo za poljedelstvo in vode** je izdalo službene podatke o letošnji žetvi. Pridelalo se je pšenice 11.498.181 ton, rži 1.128.500 ton ječmena 2.291.158 ton in sena 2.524.495 ton.

= **Dolžovi madžarskih trgovcev** českoslovaškim tvornicam znašajo 553 milijonov Kč. Od teh odpada 500 milijonov na tekstilno blago, 25 milijonov na drva in 12 milijonov na stekleno blago.

= **Poljsko ministrstvo za trgovino** je izdelalo zakon, s katerim se prepoveduje izvoz petroleja v inozemstvo.

Dopisi.

Črna. Smeha bi lahko počil ob pogledu na kandidatno listo SLS: »Orel« in »Sokol« obupno kukata iz skupnega gnezda, kamor sta se zatekla v strahu pred rdečo nevarnostjo, ki danes straši po celi mežiški dolini. V Mežici so sicer to pošast za enkrat še odvrnili, bo pa tem huje pritiskala na Črno. Torej v nedeljo, dne 10. decembra pridite vsi, ki verjamete in ki ne verjamete, da bosta rimski klerikalizem in jugoslovanski fašizem skupno v kapitalistični voziček vprežena, v slovesnem sprevodu med petjem »Te deum laudamus«, narodno himno in »Die Wacht am Rhein« odkorakala na kegljišče, kjer jih bodo rdečkariji s kroglicami v rokah slovesno sprejeli! Nikdo naj ne zamudi prilike, ker pogled na to iz najraznovrstnejših barv obstoječih procesij bo veličasten in vse to brezplačno! Kroglice, ki jih boste dobili, pa zmečite v prvo, na lašč zato pripravljeno skrinjico, ker s tem boste ves njihov trud poplačali!

Socialist mora biti vedno pogumen. Ampak še bolj potrebno je, da je socialist pameten.

Kvartet Zika.

K njegovemu zopetnemu nastopanju z ozirom na koncerte v Mariboru in Ptuj (10. in 11. nov.) ter na koncert v Mariboru 7. t. m.

Po navadi moraš pri nas svoje stališče do kakega umetnostnega pojava zavzeti z uvodnimi polemikami. No, kvartet Zika je enkrat pojav, ki te odrešuje podobne neprijetnosti. Ne samo, da se naši oficijelni umetnostni tribunali ne upajo v nevzkrižja z mnenjem inostranstva, ampak so se v ganljivi neobčilenosti še potrudili s svoje strani najti novih vrlin, kakor je n. pr. pomen mladega glasbenega združenja za vseslovansko vzajemnost. Takšne patriotsko-kritične iznajdljivosti nič ne škodujejo, nekoliko pa vsaj indirektno pripomorejo k temu, da postaja naša tradicionalna kultura vedno bolj komična torej godna za resnost. Ergo so celo koristne.

Resen človek pa je moral pri Zikovcih opaziti nekaj novega. Pravzaprav izpopolnitev nečesa starega. Danes stoje pred nami res tako kakor čudno bitje, ki giblje sicer osmero rok a misli z eno glavo. Komaj da si še občuti nekatere osebne razlike pri izvajanju Dvořakovega kvarteta v Es-duru. To delo je pa tudi (posebno v II. in III. stavku) v resnici takšno, da zahteva najskrajnejšega soživetja vseh štiri-

rih glasov, naravnost rafinirano po svoji podrobnosti izdelavi. Dvořak ni v nobeni drugi menzi znani kompoziciji sestavljal toliko malih dinamičnih in ritmičnih fines obstoječe lirčne refleksije in se moram pravzaprav čuditi da je kvartet v tako kratkem času postal toliko zrel, da je spoznal kaj je bistvo te vrste glasbe, in da mu je mogoče bistvo že zmagovati. Neko misel sem mislil ves čas: Dvořak je tiptičen, morda najtiptičnejši, predstavnik tiste velike umetnostne veje, ki jo v muzikalnih krogih imenujejo slovansko glasbo. Bistvo te glasbe tiči v tem, da gradi iz samih refleksivnih aforizmov velike umetniško-filozofske sisteme — težko je to povedati v besedah, ampak človek čuti da se je tako še najprimerneje izrazil. In kvartet Zika je že apriori poklican, da prenese nekoč v popolnosti na svojem polju to glasbo v življenje. Da je temu res tako, spoznaš najbolje če si slišal od istega kvarteta izvajati dela, kakor sta bila v tem slučaju mladobeethovski F-dur in bolno elegični kvartet D-dur Rusa Borodina. Ti dve deli, ki imata pri vseh svojih razlikah v »štimumu« vendar nekaj klasično umerjenega, nekaj enopotezno epskega, docela v nasprotju s tistim, kar predstavlja Dvořakov kvartet, ti dve deli sta nekaj, kar so Zikovci že davno premagali. Ves njih razvoj stremi sedaj proti onemu drugemu polju, ki jim, po mojem mnenju, ne bo mogel dolgo skrivati svoje centralne točke.

Toliko nasplošno o izgledih, ki nam jih nudijo novi nastopi Zikovega kvarteta, in o izvajanih delih. Glede zunanjih okoliščin, v katerih sta se oba koncerta vršila, pa moram pripomniti, da so storili v Mariboru skoro greh, ko so jim dali na razpolago dvorano, ki je skregana malone z vsimjimi principi dobre akustike, higijene in komodnosti. Kriva je seveda komodnost publike, ki ob predprodaji ne lašč, da bi večer v večji in bolji dvorani gmotno uspel. Dokler pa ne spremenimo današnjih socialnih razmer od kraja, pa tudi ne moremo zahtevati, da bi umetniki sprejemali razne rizike in med njimi celo gmotne nase. Kvečjemu da bi od umetnika zahtevali, naj tudi sam sodeluje pri odpravljanju razmer, ki njeva morda najbolj ponižujejo. V bodoče bi bilo dobro, če bi šla naša kulturna društva umetnikom nekoliko na roko. Tam, kjer imamo n. pr. podružnice naše »Svobode«, bi ne bilo nemogoče da prevzamejo del razprodaje vstopnic. Neglede na to, da bi v tem slučaju za delavstvo lahko dosegli za nekoliko nižane cene bi na drugi strani še v enem oziru izvrševali kos praktičnega izobraževalnega dela med maso, ki je ravno Zikov kvartet od vsega početka sprejemala z velikimi simpatijami. Za Maribor bi bilo treba tak poskus napraviti že sedaj, ker se bo vršil prihodnji komorni večer že 7. dec. t. l. — K. K.

Poslano.*

Boj krivici in ne resnici!

Podružnica oblačilne stroke v Celju je doživela preteklo in tekoče leto marsikatero krizo med njimi tudi stavko. Iskanje po krivici je ostalo brezuspešno, ker je manjkalo dostikrat potrebnih dokazov. Podružnični predsednik g. A. Spur je vedno celo stvar zakrival ter končno dne 24. 7. 1922 podal demisijsko z motivacijo, da se njegovo mesto do 15. 8. 1922. razreši. Dne 24. 9. 1922 se vršeci redni letni občni zbor je vzel demisijsko g. A. Spura na znanje. Na občni zbor g. Spur ni prišel, dasiravno je bil pisмено in ustmeno vabljen v svrhu svojega zagovora za storjeno krivico ki jo je povzročil organizaciji oblačilne stroke. Bil je razžaljen, da je zgubil častno mesto predsednika, a še bolj se je užalila njegova soproga, katera je bila med časom Spurovega predsedovanja odločilni faktor organizacije.

Vsled poraza na občnem zboru in vsled izvolitve s. F. Spesa za predsednika se je pričela nesramna gonja proti s. Spesu z raznimi intrigami, vsled česar stavimo podpisani na gospoda in gospo Spur sledeča vprašanja:

1. Kdo je kriv stavke krojačev v Celju?
2. Kdaj je s. Spes izustil, da namerala napad na g. Seliška?
3. Kaj je s. Spes očital napram Orožnovi gospej?

4. Od kdaj ni g. Spur več plačal prispevkov strokovni organizaciji?

5. Zakaj se g. Spur kljub vabilu ne udeležuje sestankov?

Sedaj nam je jasno da je povzročil afero pri tvrdki Meško v Celju, sedaj tudi vemo kdo je zlival gnojnico na tvrdko g. Bizjaka in kdo je povzročil spor? Sedaj poznamo Vaš namen, gospa Spur, da hočete razbiti organizacijo oblačilne stroke, ker Vaš mož iz gori navedenih razlogov ni več predsednik.

Obenem pozivljamo gospo Spur, da se oglasi javno, kdo ji je dal nalog, da nebrenehoma denuncira sedanega predsednika s. Spesa s čemur skuša spraviti svojega moža zopet na konjička oz. na predsedniško mesto, da bi se funkcija zlorabljala v privatne svrhe in razne organizaciji škodljive spletke.

Celje, dne 26. nov. 1922.

Za osrednje društvo oblačilne stroke za Slov. podružnica Celje:

F. Spes.

* Uredništvo za spise pod tem naslovom seveda ni odgovorno.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJSE PLAKATE IN VABILA
„ ZA SHODE IN VESELICE „

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Največja zaloga klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC, Ljubljana, Hilsnerjeva ulica št 5

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

v Paradižu

sta bila brez obleke

ADAM in EVA

sedaj tega ni treba, ker se dobe vsakovrstne

obleke za gospode, dame in otroke v trgovini

O. Bernatovič,

Ljubljana, Mestni trg 5-6.

Naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem pretužno vest, da je naš ljubljani soprog in oče, gospod

KAROL KORDELIČ,

čevljar, ski mojster

danes, dne 6. decembra 1922, v starosti 66 let nenadoma preminul.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v petek 8. decembra (na praznik) ob 1/2 16. (1/2 4.) popoldne iz hiše žalosti na Rimski cesti 5.

V Ljubljani, dne 6. decembra 1922.

Rudolf in Srečko, sinova.

Angela Kordeličeva, soproga.

! Novosti !

Za damske plašče v veliki izbiri.

A. & E. Skaberné Ljubljana, Mestni trg 10.

Pridobivajte naročnike

Znižane cene

pri **A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS,**

Ljubljana, Mestni trg 19.